

TERMIZ IQTISODIYOT VA
SERVIS UNIVERSITETI

TISU ILMIY TADQIQOTLARI XABARNOMASI

ILMIY-USLUBIY JURNAL
ISSN 2992-9016

№1/2026

Muassis:
TERMIZ IQTISODIYOT VA
SERVIS UNIVERSITETI

TISU ilmiy tadqiqotlari xabarnomasi

Ilmiy-uslubiy jurnal

Bosh muharrir:

Sattarov Abdusamat
Umurqulovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Qobulov Eshbolta Atamuratovich

Mas'ul kotib:

Turayev Baxtiyor Ergashevich

Dizayner:

Meyliqulov Shahboz
Xolmamatovich

**Jurnal bir yilda to'rt marotaba
nashr etiladi**

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligining 2023-yil 1-martdagi № 066379-raqamli guvohnomasi bilan ro'yxatga olingan va O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2025-yil 8-maydagi 370/5-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan hamda iqtisodiyot fanlari bo'yicha dissertatsiyalarning asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

Jurnal "Termiz Publishing center" MCHJ bosmaxonasida chop etildi.

Bosishga ruxsat etildi:

22.12. 2025.

Qog'oz bichimi: 60x84 1/8

"Times New Roman" garnitirulasi.

Ofset bosma.

Ofset bosma usulida bosildi.

Shartli bosma tabog'i: 11.

Adadi 100 nusxa.

Bahosi kelishilgan narxda.

Buyurtma № 4.

Jurnalning elektron shakli bilan

<https://scientific.tues.uz>

web saytida tanishish mumkin.

Tahririyat manzili:

Termiz sh., "Yulduz" MFY,
"Ibn Sino" ko'chasi, 38B-uy.

TAHRIR HAY'ATI A'ZOLARI:

Ixtisham Ul-Haq – i.f.d., prof. (Pokiston)

L. Narrada Gamage – i.f.d., prof. (Shri Lanka)

Maxmudov N.M. – i.f.d., prof.

Xudoyqulov S.K. – i.f.d., prof.

Pardayev J.M. – i.f.f.d., (PhD).

Absamatov A.E. – i.f.n., dots.

Eshkarayev S.Ch. – k.f.f.d. (PhD), dots.

Ruzmetov B. – i.f.d. prof.

Xudoyqulov X.X. – i.f.d. (DSc), prof.

Abdullayev I.S. – i.f.d., prof.

Xotamov O.Q. – i.f.d., prof.

Otamurodov Sh.N. – i.f.d. (DSc), dots.

Yarmatov Sh. Ch. - i.f.f.d. (PhD).

Mamadjanova T.A. – i.f.f.d. (PhD), dots.

Shodiyev A.A. – i.f.f.d. (PhD).

Jurayev X.A. – i.f.f.d. (PhD), dots.

Xakimov Z.I. – i.f.f.d. (PhD).

Amonov M.O. – i.f.f.d. (PhD).

Absamatov A.E. - i.f.f.d. (PhD).

Rahmatullayev B.Ch. – i.f.f.d. (PhD).

Namozov G'.Sh. – i.f.f.d. (PhD).

MUNDARIJA

SH.E.BOBOMURATOVA

O'zbekiston va uning chegara mamlakat hududlarida til siyosati.....4

D.MUQUMOVA

Ja'far Muhammad Termiziyning "Mendagi Boysun" she'ri: lingvistik tahlil.....12

D.B.IBODULLAYEVA

O'zbek va ingliz tillaridagi teatr atamalarining chog'ishtirma tahlili.....15

Z.M.AMIRKULOVA

"Panoh" hikoyasida tarixiy voqelik va badiiy talqin uyg'unlashuvi.....18

M.A.MEYLIQULOVA

O'quvchilarda adabiy nutqiy kompetensiyani rivojlantirish masalalari.....22

SH.A.DONAYEVA

Boshlang'ich sinf o'quvchilarini o'qitishda 4K modelining ahamiyati.....25

G.E.TURAYEVA

Texnologiyalashgan jamiyatda bo'lajak o'qituvchilarning axloqiy tarbiyasini shakllantirish28

M.X.XAYDAROVA

Magistratura talabalarining mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etish.....31

F.A.XAYITOVA

O'quvchilarda kreativ o'qish madaniyatini shakllantirishning milliy va jahon tajribasi.....35

D.R.YUNUSOV, J.I.UMIROV

Fanni o'qitishda interfaol ta'lim metodlaridan foydalanish.....38

F.E.JOMONQULOVA, S.B.UZAKOVA

Yoshlarni axborot xurujlaridan asrash, ularda axborot imunitetini shakllantirishda zamonaviy usullardan foydalanishning o'рни.....42

U.A.TASHBAYEVA

Boshlang'ich sinflarda bolalar adabiyotini o'rgatishda mustaqil ta'lim topshiriqlaridan foydalanish metodikasi.....47

SH.T.TOSHOVA

Talabalarda sog'lom turmush tarzi ko'nikmalarini takomillashtirishning didaktik imkoniyatlari.....51

R.I.ESONOVA, N.M.SALOXITDINOVA

Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni 4K modeli asosida tashkil etish metodikasi va baholash mexanizmlari.....54

G.Z.ERMATOVA, G.E.TURAYEVA

Elektron resurslar asosida ona tili va o'qish savodxonligi fanlarini o'qitish samaradorligini oshirish usullari.....58

D.D.NORQUVATOVA, N.M.SALOXITDINOVA

STEAM yondashuvining boshlang'ich matematika ta'limidagi ahamiyati.....65

M.O.ZARIPOVA, N.M.SALOXITDINOVA

Zamonaviy ta'limda baholash tizimlarining transformatsiyasi va uning ta'lim sifatiga ta'siri.....68

M.A.NORBOSHEVA, N.ABDIYEVA

Giperaktiv bolalar bilan olib boriladigan psixologik-pedagogik ishlar.....72

G'.A.MAMARAJABOV

Mustaqillik yillarida o'zbekistonda hunarmandchilikni rivojlantirishning huquqiy asoslari va amaliy tajriba.....76

T.J.YARMATOV, F.J. YARMATOV

Mahmud Qoshg'ariyning "Devonu Lug'atit Turk" asari etnofolklor manba.....80

SH.T.YAKUBOVA

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik madaniyat shakllantirishning ilmiy-nazariy asoslari.....83

N.B.RAUPOVA

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining milliy qadriyatlarga bo'lgan munosabatini shakllantirish metodikasi ("Qutadg'u bilig" va "Hibat ul-haqoyiq" dostonlari namunalarini misolida).....86

M.SH.BURIYEVA

The role of code-switching in Uzbekistan's diverse society: identity and cultural exchange.....91

Z.M.ALLAYEV

Traditions of dream interpretations in linguoculturology.....96

Z.F.ERGASHEVA, G'.Y.SALOMOV

Ona-tili va o'qish savodxonligi darslarida o'quvchilarning axborot bilan ishlash kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi.....99

L.A.RAIMOV

A comparative analysis of ai and human translation in advertising texts.....103

A.A.QARAOLOV

Mengziyo Safarov qissalarida ona-tabiatning poetik manzarasi.....107

N.A.UMAROVA

Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlar darslarida loyiha faoliyatini tashkil etish nazariyasi va metodikasi.....112

M.T.MENGNAROVA

Ingliz va O'zbek tillaridagi rang komponentli maqollarda madaniy birliklarning ahamiyati.....116

I.B.JURAEV

The effect of authentic materials on vocabulary acquisition in english classes.....120

D.A.BADALOV

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishda, klaster metodida yondashish.....126

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
"Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim nazariyasi" kafedrası o'qituvchisi
Badalov Dilmurod Abdixalilovich
E-mail: dilmurodbadalov907@gmail.com

BOSHLANG'ICH TA'LIM YO'NALISHI TALABALARINING KASBIY KOMPETENTLILIGINI RIVOJLANTIRISHDA, KLASSTER METODIDA YONDASHISH

ANNOTATSIYA

Maqolada bo'lajak mutaxassislarni kasbiy tayyorlash jarayonida o'qitishning klaster usulining pedagogik imkoniyatlari bayon qilingan. Muallif o'quvchilarning tanqidiy fikrlashi, tadqiqotchilik qobiliyatlari va o'quv fanlarini o'qitish jarayoniga qadriyat-semantik munosabatini rivojlantirish maqsadida ushbu metoddan foydalanish zarurligini ta'kidlaydi. Muallif shunday xulosaga keladi: Klasterlash bo'yicha ish, aslida, talabalarining kasbiy faoliyatini tashkil etish shakli, kontekstli ta'lim shakllaridan biri bo'lib, u talabalar tomonidan o'zlashtirilgan kasbiy faoliyatning predmeti va ijtimoiy mazmunini taqlid qiladi. Maqolada klaster usulining asoslari, xususiyatlari va afzalliklari ochib berilgan, uning his-tuyg'ularini rivojlantirish imkoniyatlari ta'kidlangan. Misol tariqasida tadqiqotchi birinchi kurs talabalariga matematikani o'qitishda klaster usulidan foydalanishni ko'rib chiqadi.

Tayanch so'zlar: matematika, klaster usuli, tanqidiy fikrlash, kontekstli o'rganish, kasbiy faoliyat, tadqiqot kompetensiyasi.

КЛАСТЕРНЫЙ ПОДХОД К РАЗВИТИЮ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ

АННОТАЦИЯ

В статье описываются педагогические возможности кластерного метода обучения в процессе профессиональной подготовки будущих специалистов. Автор подчеркивает необходимость использования этого метода для развития у студентов критического мышления, исследовательских навыков и ценностно-семантического отношения к процессу преподавания учебных предметов. Автор заключает: кластерная работа, по сути, является формой организации профессиональной деятельности студентов, одной из форм контекстного образования, имитирующей предметное и социальное содержание профессиональной деятельности, осваиваемой студентами. В статье раскрываются основы, особенности и преимущества кластерного метода, освещаются возможности развития его эмоционального воздействия. В качестве примера исследователь рассматривает применение кластерного метода в обучении математике студентов первого курса.

Ключевые слова: математика, кластерный метод, критическое мышление, контекстное обучение, профессиональная деятельность, исследовательская компетентность.

CLUSTER APPROACH TO THE DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL COMPETENCIES OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS

ANNOTATION

This article describes the pedagogical potential of the cluster teaching method in the professional training of future specialists. The author emphasizes the need to use this method to develop students' critical thinking, research skills, and a value-semantic approach to the teaching of academic subjects. The author concludes: cluster work is essentially a way to organize students' professional activities, a form of contextual education that simulates the subject and social content of the professional activities students are mastering. The article reveals the foundations, features, and advantages of the cluster method, highlighting the possibilities for developing its emotional impact. As an example, the researcher examines the application of the cluster method in teaching mathematics to first-year students.

Keywords: mathematics, cluster method, critical thinking, contextual learning, professional activity, research competence.

KIRISH

Bugungi kunda oliy ta'limning sifat jihatidan yangi ta'limga o'tishi o'quv faoliyatini tashkil etishning mutlaqo yangi shaklini hamda o'quv jarayoni ishtirokchilarining shaxsiy, ijtimoiy va kasbiy shakllanishi va rivojlanishi maqsadlariga erishishda o'zaro hamkorligini taqozo etmoqda [1; C. 193 – 195]. Universitetda ta'lim samaradorligining zarur sharti zamonaviy ta'lim texnologiyalari va usullaridan foydalanish hisoblanadi. Ushbu maqola amaliy faoliyatga asoslangan pedagogik usulga qaratiladi. Bu talabalarni tadqiqot faoliyatiga jalb qiladigan, fikrlashning o'zgaruvchanligini, har tomonlama aloqalar va munosabatlarni o'rnatish qobiliyatini rivojlantiruvchi klaster usuli; qiziqish uyg'otganda, fikrlash va axborotni tartibga solishga o'rgatadi. Klaster - asosiy semantik birliklar aniqlanganda va ular orasidagi barcha bog'lanishlarni ko'rsatadigan diagramma shaklida qayd etilganda axborotni tashkil qilishning grafik shakli. Natijada fikrlarni grafik tarzda aks ettiruvchi va berilgan matnning axborot maydonini vizual shaklda belgilaydigan tuzilma paydo bo'ladi [2; C.116 – 118].

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. O'qitishda klaster axborotni tushunish, qayd etish, saqlash va tizimlashtirish vositasi sifatida, shuningdek, har qanday fan sohasi bo'yicha bilimlarni ma'lum loyihalash, ularning boshqa tuzilmalar, sohalari, qo'llanish sohalari va boshqalar bilan aloqasi sifatida qaraladi. Ushbu maqolada natijada fikrlarni grafik tarzda aks ettiruvchi va berilgan matnning axborot maydonini vizual shaklda belgilaydigan tuzilma paydo bo'lishini Medinseva L.V., Chernova L.S., Gayvoronskaya I.M. Priyem «klaster» kak effektivniy metod razvitiya kriticheskogo mishleniya v nachalnoy shkole da aks etgan. Universitet jarayoni Klaster usuli talabalarni og'zaki va yozma ma'lumotlarni siqilgan grafik shaklga aylantirishga o'rgatadi, bu esa ta'lim mazmunining eng muhim elementlarini tizimlashtirish va ajratib ko'rsatish orqali ularning professional tafakkurini shakllantiradi. Klasterlash jarayoni, mohiyatiga ko'ra, turli xil ma'lumotlar vizual ramziy tasvirga birlashtirilganda, aqliy tarkibning qulashi bo'lib, ular idrok etilgandan so'ng, keyinchalik joylashtirilishi va aqliy va amaliy harakatlar uchun tayanch bo'lib xizmat qilishi mumkin. Biryukova N.V. "Метод анализа документов в контексте профессионального обучения. Мир науки, культуры, образования" da esa

vizual ma'lumotlarning har qanday shakli, shu jumladan klaster diagrammasi muammoli xarakterga ega bo'lgan elementlarni o'z ichiga olishligi hamda, bu holatda muammoli vaziyat o'quv materialining mazmunini izohlash, sxematik-belgili modellar yordamida matnni taqdim etishi, o'quv mashg'ulotlarida klaster bilan ishlashning har qanday shaklini tashkil etish muammoli vaziyatni yaratishga yordam beradi, uni hal qilish ma'lumotlarni sintez qilish, umumlashtirish, tahlil qilish, zichlashtirish yoki kengaytirish asosida, ya'ni talabning faol aqliy qobiliyatini o'z ichiga oladi. faoliyat. Shunday qilib, klaster usuli, aslida, faol o'rganish usuli (A. A. Verbitskiy talqinida - kontekstli ta'lim usuli), unda tarkibni loyihalash va joylashtirishning asosiy birligi uning barcha mavzusidagi "vaziyat" hisoblanadi. ijtimoiy noaniqlik va n omuvofiqlik muammoli holatdir.

Kognitiv ko'nikmalarni egallash va qo'llash tezligi bog'liq. Axborot makonidan, shuningdek, tanqidiy va rivojlanish darajasidan yuqori sinf o'quvchisining ijodiy fikrlashi. Bugun MPG Uda kamida 20 ta o'xshash doira loyihalari mavjud, aksariyat hollarda texnik tarafkashlik, shuningdek, gumanitar bilan uchrashish. Jon Dyuning pragmatik pedagogikasi kontseptsiya bilan bevosita bog'liq loyiha faoliyatining asoslari va quyidagi toifalarda ifodalanadi:

1. Vaqt omili.
2. Taqdim etilayotgan mahsulot yoki xizmatning o'ziga xosligi.
3. Texnik shartlarni ishlab chiqish [3; 36-b.].

Tadqiqot metodologiyasi. Klaster yaratish bo'yicha ishlash jarayonida talabalar quyidagi ko'nikmalarni shakllantiradilar va rivojlantiradilar: savollar berish va ularga javob berish, asosiy narsani ta'kidlash, sabab-oqibat munosabatlarini o'rnatish va xulosalar chiqarish; muammoni bir butun sifatida tushungan holda, alohidadan umumiyga o'tish, taqqoslash va tahlil qilish, o'xshashliklarni chizish. Tanlangan ko'nikmalar to'plami o'quv, o'quv-tadqiqot va kasbiy faoliyatda tadqiqot muammolarini hal qilish uchun zarur bo'lgan tadqiqot kompetensiyalarini shakllantirishning texnologik tarkibiy qismidir. Klaster usuli "Tanqidiy fikrlashni rivojlantirish texnologiyasi" usullaridan biri bo'lib, uning asosiy maqsadi fikrlash vakolatlarini kengaytirishdir [4; C.209 – 211]. Tanqidiy fikrlashni rivojlantirish yordamida o'quvchilarda quyidagi fazilatlarini shakllantirish mumkin: qat'iyatlilik (etkazib

berish maqsadlariga erishish kerak); Maqsad, moslashuvchanlik (boshqalarning g'oyalarini qabul qilish), murosa echimlarini izlash, rejalashtirishga tayyorlik (aniq fikrlaydiganlar ularni aniq ifodalaydi), o'quvchilar o'z xatolarini tuzatishga va o'qishni davom ettirish uchun ularni hisobga olishga tayyor bo'lishlari kerak [5; C.242–246.]. Ushbu texnologiyaning konstruktiv asosi bilish jarayonining uchta ketma-ket bosqichini tashkil etishdir: "Qiritish - tushunish - aks ettirish". Klasterlarni tuzish ushbu bosqichlarning har birida tashkil etilishi mumkin va mavzuni o'rganishdan oldin aqliy faoliyatni faollashtirish usuli yoki uni yakunlash natijalariga ko'ra materialni tizimlashtirish shakli sifatida xizmat qiladi. Test bosqichida muammoli savollar qo'yiladi, mavzuning hodisasi, jarayoni va kontseptsiyasi haqidagi mavjud bilim va g'oyalar xotiradan "esga olinadi". Chaqiruv bosqichida klaster qiziqishni uyg'otish va to'plangan ma'lumotlarni yozib olish uchun xizmat qiladi. Tushunish bosqichi yangi ma'lumotlar bilan tanishish, o'rganilayotgan ob'ektning tabiati haqida fikr yuritish imkonini beradi (va o'qituvchi ma'lumotni muloqot qilishi yoki mustaqil ravishda izlashi mumkin); Ayni paytda materialni tushunish jarayoni sodir bo'ladi va klaster usulidan foydalanish uni "ingl." qilishga imkon beradi. Klaster yordamida o'rganilayotgan materialni strukturalash mumkin. Fikrlash komponenti fikrlashni tashkil qilish omili sifatida ishlaydi: talabalar olingan bilimlarni mustahkamlaydilar va yangi tushunchalarni kiritish uchun o'zlarining asosiy g'oyalarini faol ravishda tiklaydilar. Shunday qilib, yangi bilimlarni "o'zlashtirish" va uning asosida o'rganilayotgan narsaga o'zining asosli nuqtai nazarini shakllantirish sodir bo'ladi. Fikrlash bosqichida klaster usuli olingan bilimlarni tizimlashtirish funksiyasini bajaradi, olingan ma'lumotlarni tushunish va mustahkamlash imkonini beradi. Natijada, har bir bosqich tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga faol hissa qo'shadi.

Tahlil va natijalar. Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishda innovatsion metodlar, raqamli texnologiyalar va klaster yondashuvini qo'llash orqali talabalarining pedagogik mahorati, innovatsion metodik kompetentligi va mustaqil ta'lim olish ko'nikmalari oshgan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, talabalar dars jarayonlarini

loyihalash, raqamli platformalardan foydalanish va zamonaviy ta'lim standartlari asosida o'qitish ko'nikmalarini amaliyotda samarali qo'llay olishmoqda.

Innovatsion metodik kompetentlik: Talabalarda yangi pedagogik texnologiyalarni amaliyotga tatbiq etish, muammoli ta'limni tashkil etish va intellektual salohiyatni oshirish ko'nikmalari rivojlangan.

Raqamli savodxonlik: Ta'lim platformalaridan foydalanish orqali raqamli texnologiyalar va zamonaviy o'quv vositalarini ta'lim jarayoniga integratsiya qilish darajasi oshgan.

Kasbiy-pedagogik tayyorgarlik: Oliy ta'lim muassasalarida talabalarining nazariy bilimlarini amaliy pedagogik faoliyat bilan bog'lash (logistik yondashuv) tizimi takomillashgan.

Mustaqil va ijodiy fikrlash: Talabalarining kasbiy o'z-o'zini rivojlantirishga bo'lgan motivatsiyasi kuchaygan, ta'lim mazmunini o'zlashtirishda kreativ yondashuv shakllangan.

Amaliy ko'nikmalar: Klaster yondashuvi orqali talabalarda darsni rejalashtirish, o'quvchilarni baholash va ta'lim jarayonini samarali boshqarish bo'yicha amaliy tajriba ortgan. Ushbu natijalar bo'lajak o'qituvchilarni zamonaviy ta'lim talabalariga mos, kreativ va kasbiy jihatdan tayyor mutaxassislar bo'lib yetishishini ta'minlaydi. Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetentligini rivojlantirish — bu faqatgina bilim berish emas, balki ularni kelajakda murakkab pedagogik vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qila oladigan mutaxassis sifatida shakllantirish jarayonidir. Ushbu yo'nalishda erishilgan asosiy natijalarni quyidagi guruhlariga bo'lish mumkin:

1. **Nazorat va Baholash Ko'rsatkichlari** (Sifat natijalari). Talabalarining tayyorgarlik darajasi odatda quyidagi kompetensiya bloklari bo'yicha o'sishi bilan belgilanadi:

Metodik kompetentlik: Dars ishlanmalarini (konspekt) mustaqil tuza olish va darsda interfaol metodlarni (klaster, sinkveyn, FSMU) o'rinli qo'llash ko'nikmasi. **Psixologik tayyorgarlik:** Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning fiziologik va ruhiy xususiyatlarini inobatga olgan holda yondashuv o'rnatish. **Raqamli savodxonlik:** Elektron ta'lim resurslari, multimedia vositalari va masofaviy platformalar (masalan, Google Classroom, Kahoot) bilan ishlash mahorati. **Amaliy Natijalar** (Ko'nikma va Malakalar). Tadqiqotlar va o'quv jarayoni tahlili shuni ko'rsatadiki, tizimli rivojlantirishdan

so'ng talabalarda quyidagi ijobiy o'zgarishlar kuzatiladi:

Yo'nalish	Erishilgan natija
Nutq madaniyati	Pedagogik muloqotda adabiy tildan foydalanish va fikrni sodda, tushunarli bayon qilish.
Kreativlik	Standart darsliklardan tashqari, darsni qiziqarli qilish uchun o'yin texnologiyalarini ishlab chiqish.
Refleksiya	O'z faoliyatini tanqidiy tahlil qilish va xatolar ustida ishlash qobiliyati.
Inkluziv yondashuv	Imkoniyati cheklangan bolalar bilan ishlashning boshlang'ich ko'nikmalariga ega bo'lish.

3. Innovatsion yondashuv natijalari. Bugungi kunda talabalarining kompetentligini oshirishda "Klaster" va "Dual ta'lim" tizimi joriy etilmoqda. Buning natijasida:

- Talaba nazariyani bevosita maktab muhitida qo'llab ko'radi.
- “Ustoz-shogird” an'anasi orqali tajribali o'qituvchilarning ish uslubini o'zlashtiradi.
- Oliy ta'lim va maktab o'rtasidagi uzviylik ta'minlanadi.

4. Ilmiy-tadqiqot Faoliyati. Kompetentli talaba nafaqat ijrochi, balki tadqiqotchi hamdir. Natija sifatida:

- Talabalarining xalqaro va respublika ilmiy konferensiyalaridagi ishtiroki ortadi.
- Bitiruv malakaviy ishlari (BMI) ko'proq amaliy takliflar va yangi metodik tavsiyalarga ega bo'ladi.

Xulosa. Ushbu usuldan foydalanganda ish shakli har qanday bo'lishi mumkin: masalan, qiyinchilik bosqichida bu individual ish bo'lishi mumkin, bu erda har bir talaba o'z klasterini yaratadi; mavzuni birgalikda muhokama qilgandan so'ng, yangi bilimlarni olish jarayonida alohida klasterlar asosida umumiy grafik diagramma tuzilishi mumkin. Talabalar tomonidan yaratilgan klaster sxemalarini baholash mezonlari o'quv materialining qamrov darajasi va tuzilishi bo'lishi mumkin; kalit so'zlar, mantiqiy zanjirlar, sabab-oqibat munosabatlarining mavjudligi (yo'qligi); dizayn sifati va savodxonligi; taqdim etish shakli, yondashuvning o'ziga xosligi va boshqalar.

Talabalarda fanlarni (ayniqsa, o'z ta'lim sohasi

uchun asosiy bo'lmagan) o'rganish jarayoniga qadriyat-semantik munosabatni shakllantirish muammosi pedagogik amaliyotda ayniqsa dolzarbdir; Ko'pgina talabalar umumiy ta'lim fanlari, masalan, matematika va boshqalar, ularning kasbiy o'zini o'zi anglashi va ijtimoiy mavqeiga ta'sir qilmaydi, deb hisoblashadi. An'anaviy o'qitish tizimiga ega bo'lgan sinflarda zamonaviy talaba ko'pincha zerikadi va qiziqmaydi va o'rganish uchun hech qanday motivatsiyaga ega emas. Shu munosabat bilan, ushbu usuldan foydalanish talabalarining fanga bo'lgan kognitiv qiziqishini rivojlantirish va o'quv materialini samarali o'zlashtirish usuliga aylanishi mumkin; qiymatga asoslangan, ma'noni shakllantiruvchi ko'rsatmalarni shakllantirish. Bu holda ma'no yaratish jarayonlarining faollashishi o'quv mazmunini tahlil qilish, sintez qilish, umumlashtirish va tizimlashtirishning aqliy harakatlarining kiritilishi tufayli yuzaga keladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Бирюкова Н.В. Метод анализа документов в контексте профессионального обучения. Мир науки, культуры, образования. 2019; 2 (75): 193 – 195.
2. Мединцева Л.В., Чернова Л.С., Гайворонская И.М. Прием «кластер» как эффективный метод развития критического мышления в начальной школе. Приоритеты педагогики и современного образования Сборник статей II международной научно-практической конференции. 2018: 116 – 118.
3. Вербицкий А.А. Инварианты профессионализма: проблемы формирования. Монография. Москва: Логос, 2011.
4. Виноградова М.В., Мальчукова Н.Н. Способность к критическому мышлению как критерий качественной подготовки будущих бакалавров. Мир науки, культуры, образования. 2018; 5 (72): 209 – 211.
5. Якобчук Л.И., Виноградова М.В. Использование элементов технологии развития критического мышления на занятиях по математике у студентов инженерного профиля. Мир науки, культуры, образования. 2018; 5 (72): 242 – 246.
6. Бирюкова Н.В. Модель формирования личностного смысла изучения математики у студентов непрофильных направлений. Агропродовольственная политика России. 2017; 12 (72): 161 – 164.